

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

Кафедра політичних наук і права

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проведення практичних занять та організації самостійної і
індивідуальної роботи з навчальної дисципліни
«МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИ ПОЛІТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 052 «Політологія».

Укладач: доктор політичних наук,
професор, професор кафедри політичних
наук і права Гедікова Н. П.

Одеса - 2024

УДК 303.7.32

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського (протокол 6 від 28.11.2024 року)*

Рецензенти:

***Кокорєв О. В.**, доктор політичних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних відносин, суспільних комунікацій та ІТ-права «Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку» (м. Одеса).*

***Долженков О. О.**, доктор політичних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».*

Гедікова Н. П. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної і індивідуальної роботи з навчальної дисципліни «Методологія і методи політологічних досліджень» [для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія»]. Одеса : Університет Ушинського. 2024. 43 с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної і індивідуальної роботи з навчальної дисципліни «Методологія і методи політологічних досліджень» містять навчально-тематичний план практичних занять та самостійної роботи, питання для обговорювання до практичних занять, питання та завдання для самостійного опрацювання певної частини курсу, творчо-аналітичні завдання, вказівки щодо виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, питання до самоконтролю, питання до заліку в обсязі повної структури курсу відповідно до програми, а також систему оцінювання щодо форм поточного та підсумкового контролю знань з поясненнями, список рекомендованих джерел інформації.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	7
РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ	12
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ	26
РОЗДІЛ 4. КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	28
РОЗДІЛ 5. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ	33
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	39

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації укладені відповідно до ОПП «Політологія. Українські та європейські політичні студії» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія». У рекомендаціях висвітлені основні завдання щодо практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи здобувачів зазначеного профілю відповідно до сучасних тенденцій освітньо-наукового процесу в закладі вищої освіти.

Навчальної дисципліни «Методологія і методи політологічних досліджень» є обов'язковою дисципліною для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія». Призначенням навчальної дисципліни є надання майбутнім фахівцям теоретичної бази, необхідної для подальшого самостійного виконання ними наукових досліджень при підготовці кваліфікаційної роботи магістрів та для оприлюднення результатів наукових досліджень в галузі політології. Об'єктом навчальної дисципліни є процеси планування, здійснення наукового дослідження та імплементації його результатів. Предметом навчальної дисципліни є методологія та система загальних і спеціальних методів наукового пізнання політичних явищ і процесів, прийомів та інструментарію наукового дослідження, його організації та координації.

Мета навчальної дисципліни: формування в студентів теоретичних знань з питань методології проведення політологічних досліджень та набуття практичних вмінь і навичок щодо використання сучасних методів, способів та засобів їх організації і виконання.

Очікувані результати навчання дисципліни:

знати :

- поняття та сутність науки;

- сутність та процес наукового дослідження;
- структуру та теоретичну складову політичної науки;
- сутність та особливості методології політологічного дослідження;
- методологічні підходи в політичній науці та їх еволюцію;
- класифікацію, характеристики та можливості застосування основних методів у політологічних дослідженнях;
- сутність, рівні та структуру політологічного дослідження;
- елементи джерельно-інформаційного забезпечення політологічного дослідження;
- способи збору, опрацювання та аналізу наукової інформації;
- норми академічної доброчесності;
- вимоги до оформлення та представлення результатів політологічних досліджень;

уміти:

- володіти методологічними та методичними основами політологічного дослідження;
- ідентифікувати основні методи політичної науки;
- брати участь в дискусіях щодо методології сучасної політичної науки та застосовувати її в політологічних дослідженнях;
- розв'язувати складні спеціалізовані задачі в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів політичної науки;
- розробляти програму наукового дослідження;
- працювати із літературними джерелами, виступати із доповідями;
- організовувати процес наукового дослідження, оформлювати його результати згідно з чинними правилами та нормами та представляти результати проведених досліджень;

- застосовувати методологічні засади, окремі методи, техніки та прийоми до вивчення політичних феноменів та процесів;
- оперувати основними методологічними підходами до вивчення та інтерпретації політичної реальності.

**ОПАНОВУЮЧИ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ
АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ:**

- сумлінно, вчасно й самостійно (крім випадків, які передбачають групову роботу) виконувати навчальні завдання, завдання проміжного та підсумкового контролю;
- бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;
- ефективно використовувати час на навчальних заняттях для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на зайві речі;
- сумлінно виконувати завдання з самостійної роботи, користуватися інформацією з надійно перевірених джерел, опрацьовувати запропоновані та додаткові літературні джерела та Інтернет-ресурси.

РОЗДІЛ 1.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому студенти під керівництвом викладача закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають умінь та навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань.

Основне завдання практичних занять – поглибити і закріпити знання, що одержані студентами на лекції та в процесі самостійної роботи над навчальною і науковою літературою, з нормативно-правовими актами, прищепити їм навички пошуку, узагальнення, критичного аналізу навчального матеріалу, тісніше пов'язувати теорію з практикою, уміння самостійно та творчо формулювати свої думки в усній формі, висувати і захищати свої погляди з питань, що розглядаються.

Перелік тем практичних занять визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Підготовку до практичного заняття рекомендується починати з моменту читання лекції з відповідної теми та здійснювати її в певній послідовності. У процесі самостійної підготовки до практичних занять студенту спочатку рекомендується з'ясувати тему і питання практичного заняття. Заздалегідь підібрати, вивчити та законспектувати рекомендовану літературу, вивчити основні поняття проблеми, всебічно розглянути і усвідомити зміст питань, що виносяться на заняття. Корисно до кожного питання практичного заняття складати розгорнуті плани відповіді. Перевірку засвоєння своїх знань студенти здійснюють за допомогою питань і завдань для самоконтролю, наведені у окремому розділі.

В процесі підготовки до практичного заняття рекомендується систематично накопичувати матеріали засобів масової інформації, дані суміжних дисциплін і використовувати їх у виступі. Для відповідей на

практичних заняттях студентам рекомендується готувати дидактичні матеріали, використовувати дошку з крейдою, різні технічні засоби та технології (ПК, мультимедіа презентації та відеоматеріали, мережу Internet).

На практичному занятті студенти мають можливість виступати з будь-якого питання, при цьому можна зачитувати окремі висловлювання, цитати, цифри з конспектів. При обговоренні того чи іншого питання студент повинен чітко формулювати основні теоретичні положення теми, обґрунтовувати і доводити свої міркування і твердження, давати повну і стислу відповідь на поставлене запитання, робити висновки, доповнювати доповідача тощо.

В ході дискусії на занятті студент має можливість не лише розширити свої знання, але й перевірити, уточнити, закріпити те, що він вивчив під час самостійної роботи. Приймаючи участь у практичному занятті, доцільно під час виступів інших студентів робити відповідні помітки в конспекті щодо найбільш цікавих питань.

Плідна та активна робота на практичному занятті значно підвищує ефективність опанування матеріалу та в подальшому заощаджує час на його повторення. На практичних заняттях студенти вчаться застосовувати теоретичні знання для практичного проведення політологічних досліджень.

Усі форми проведення практичних занять передбачають дискусію зі сформульованих питань, з'ясування виділених термінів і понять, обговорення доповідей і виконаних практичних завдань.

Теми практичних занять

№ теми	Назва теми Форма заняття	Кількість годин
		денна
1	<i>Круглий стіл</i> «Наука і наукові дослідження».	2
2	<i>Дискусія</i> «Особливості та етапи становлення методології політичної науки».	2
3	<i>Семінар</i> «Методи політологічних досліджень».	2
3	<i>Семінар</i> «Методи політологічних досліджень».	2
4	<i>Семінар</i> «Організація та проведення політологічного дослідження».	2

5	Семінар-практикум «Джерельно-інформаційне забезпечення політологічного дослідження».	2
6	Дискусія «Засади академічної доброчесності у наукових дослідженнях».	2
7	Семінар-практикум «Оформлення результатів наукових досліджень».	2
	Усього:	16

Самостійна робота студента – це активні форми індивідуальної і колективної діяльності, спрямовані на закріплення пройденого матеріалу, формування навичок аналітичної роботи та вміння на практиці реалізовувати отримані знання.

Основними завданнями самостійної роботи є:

- вироблення навичок ефективної самостійної пізнавальної діяльності з опрацювання та засвоєння навчального матеріалу з навчальної дисципліни;
- підвищення ефективності навчального процесу за допомогою організації позааудиторного навчання відповідно до особистих здібностей кожного студента;
- оволодіння культурою розумової праці, вмінням орієнтуватися у потоці наукової інформації, розвиток незалежності мислення, формування власного погляду на питання, що вивчаються;
- формування потреби до неперервної самоосвіти, самовдосконалення своїх знань, поширення кругообігу.

Самостійна робота студентів починається після вступної лекції, на якій викладач дає основні рекомендації щодо методики самостійного опанування курсом.

Самостійна підготовка здійснюється у таких формах:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій;
- опрацювання підручників та посібників;
- опрацювання наукової літератури та першоджерел;

– самостійне вивчення питань до практичних занять на основі навчальної, монографічної, довідкової літератури, документів, матеріалів, періодичних видань, інформаційних баз даних тощо;

– підготовка завдань з самостійної роботи відповідно до заданого плану до кожної з тем навчальної дисципліни;

– підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань;

– підготовка до аудиторної письмової роботи;

– підготовка до заліку;

– робота з пошуковими системами Інтернет.

Загальні рекомендації до організації самостійної роботи:

1. Уважно ознайомитись із розгорнутим змістом дисципліни, використовуючи конспект лекцій та відповідну літературу.

2. Знайти та визначити місце зазначених для самостійної роботи тем у загальній структурі курсу.

3. Уважно прочитати питання за кожною темою та знайти відповіді на них у рекомендованій літературі.

4. Законспектувати найважливіші теоретичні положення кожної теми.

5. У ході опрацювання теоретичного матеріалу визначити незрозумілі теоретичні виклади з метою подальшої консультації з викладачем.

6. Найбільш складні теоретичні положення рекомендується зазначити у окремому конспекті з метою їх засвоєння та подальшої рекомендації з викладачем.

7. Вивчаючи матеріал, чітко відокремлювати його теоретичну та практичну частини.

8. Опрацьовуючи практичний матеріал, постійно звертати увагу на його значущість та перспективи подальшого втілення у життя.

9. Самостійну роботу виконувати систематично, за відповідним планом.

10. Завдання з самостійної роботи розглядатимуться під час проведення практичних занять.

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота студента забезпечується навчально-методичними матеріалами, передбаченими робочою навчальною програмою дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, методичними рекомендаціями з проведення практичних занять; методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи та виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань тощо.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи й виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, вноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався під час аудиторних навчальних занять.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю
		денна	
1	Наука і наукові дослідження.	6	Індивідуальна, групова співбесіда, усне опитування, перевірка практичних завдань, залік
2	Особливості та етапи становлення методології політичної науки.	6	
3	Методи політологічних досліджень.	6	
4	Організація та проведення політологічного дослідження.	6	
5	Джерельно-інформаційне забезпечення політологічного дослідження.	6	
6	Засади академічної доброчесності у наукових дослідженнях.	6	
7	Оформлення результатів наукових досліджень.	6	
	Разом:	42	

РОЗДІЛ 2.**ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ****Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади політологічних
досліджень****Тема 1. Наука і наукові дослідження.****Практичне заняття № 1. *Круглий стіл* «Наука і наукові дослідження».*****Питання для обговорення (теми презентацій-довідей за вибором):***

1. Визначте поняття, зміст та функції науки як форми суспільної свідомості.
2. Визначте основні риси науки.
3. Охарактеризуйте наукознавство та його розвиток.
4. Проаналізуйте структуру та класифікацію науки.
5. Визначте поняття та розкрийте сутність стандартної моделі наукової теорії.
6. Проаналізуйте понятійно-термінологічний апарат науки: наукові терміни, категорії, концепції, парадигми, закони, закономірності тощо.
7. Розкрийте сутність та проаналізуйте види, характеристики, рівні наукового дослідження.
8. Надайте класифікацію наукових досліджень на основі відмінностей у предметах дослідження.
9. Розкрийте сутність, теоретичну складову політичної науки як сфери наукових досліджень та проаналізуйте її структуру.
10. Визначте та проаналізуйте види політологічних досліджень.

Методика проведення круглого столу:

1. Робота в малих групах.
 - 1) Кожна група обирає питання та готує доповідь-презентацію.
 - 2) Результати презентуються на практичному занятті, колективно обговорюються, робляться висновки, проводиться підбиття підсумків роботи в групах.
2. Робота в групі.

Дискусія щодо сутності та особливостей науки і наукових досліджень.

Методика проведення обговорювання:

- проводяться у формі обговорення визначених проблем;
- учасники виступають з доповідями (доповіді мають бути короткими, не більше 8-10 хвилин), потім проводиться їх обговорення;
- обговорення в рамках Круглого столу повинне носити конструктивний характер, не повинно зводитися, з одного боку, лише до звітів про виконану роботу, а з іншою, – лише до критичних виступів;
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку;
- підсумковий висновок оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

1. Дайте визначення об'єктів наукового пізнання, їхню класифікацію об'єктів.
2. Дайте визначення предмета наукового пізнання як конкретного аспекту або властивості об'єкта.
3. Визначте особливості дисциплінарних та міждисциплінарних досліджень.
4. Розкрийте сутність принципу достатньої підстави у науковому знанні.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми.

Практичні завдання

Завдання 1. Проведіть порівняльний аналіз особливостей наукового знання та пізнання.

Завдання 2. Визначте критерії співвідношення знання і науки як способу пізнання світу.

Завдання 3. Вкажіть особливості сучасних наукових досліджень в галузі політології.

Результати доповісти на практичному занятті.

Тема 2. Особливості та етапи становлення методології політичної науки.

Практичне заняття № 2. Дискусія «Особливості та етапи становлення методології політичної науки».

Питання для обговорення:

1. Дайте визначення та розкрийте зміст категорії методологія наукових досліджень.
2. Визначте ознаки, принципи та функції методології наукових досліджень.
3. Визначте місце методології в структурі політичної науки.
4. Визначте та охарактеризуйте методологічні засади політичної науки.
5. Розкрийте особливість історичного підходу в політичній науці.
6. Охарактеризуйте інституціоналізм як методологічний підхід в політичній науці.
7. Дайте характеристику неоінституціоналізму та процесу його еволюції в політичній науці.
8. Розкрийте сутність функціоналізму в політичній науці .
9. Визначте принципи та особливості застосування біхевіоралізму в політичній науці.
10. Розкрийте сутність методології порівняльного аналізу в політичній науці.
11. Охарактеризуйте структуралізм і постструктуралізм як методологічні підходи та процес їх еволюції в політичній науці.
12. Розкрийте специфіку застосування підходу раціонального вибору в політичній науці.
13. Розкрийте значення конфліктологічного підходу в політичній науці.

Методика проведення дискусії:

1. Робота в групі. Обмін ідеями.

Дискусія щодо особливості використання наукових методів в політичному дослідженні.

Методика проведення обговорювання:

Робота в групі.

- проводяться у формі обговорення визначених питань;
- всі відкрито висловлюють свої думки з описом, поясненнями та демонстрацією проблемної ситуації;
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку;
- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
- конструювання перспективи вирішення проблемної ситуації, здійснення процесу зважування ідей та пропозицій з метою прийняття логічного рішення;
- підсумковий висновок оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Завдання для самостійної роботи***I. Питання для самостійного опрацювання.***

1. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми.
2. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до теми дискусії.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми.***Практичні завдання***

Завдання 1. З'ясуйте, що є предметом вивчення методології?

Завдання 2. Назвіть та охарактеризуйте складові частини методології наукового дослідження.

Завдання 3. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, визначте та охарактеризуйте принципи порівняльного аналізу як теоретико-методологічної основи політичних досліджень.

Результати доповіді на практичному занятті.

Тема 3. Методи політологічних досліджень.

Практичне заняття №3. Семінар «Методи політологічних досліджень».

Питання для обговорення:

1. Діалектичний метод дослідження політичних об'єктів і процесів.
2. Сфери та рівні застосування соціологічного інструментарію у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
3. Структурно-функціональний метод у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
4. Біхевіористський метод у дослідженнях політичних ситуацій і процесів та його еволюція.
5. Системний метод у дослідженнях політичних ситуацій і процесів та його еволюція.
6. Інституціональний метод у дослідженні політичних об'єктів і процесів.
7. Порівняльний метод у дослідженнях політичних ситуацій і процесів та його еволюція.
8. Історичний метод у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
9. Охарактеризуйте загальнотеоретичні методи дослідження політичних об'єктів і процесів: аналіз і синтез, індукція, дедукція, абстрагування й конкретизація, поєднання історичного й логічного аналізу, уявний експеримент, прогнозування та ін. Наведіть конкретні приклади їх застосування у політологічних дослідженнях.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

1. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми.
2. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до теми дискусії.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте поняття категорій «метод», «методика», «алгоритм», «технологія» та визначте критерії їх взаємозв'язку.

Завдання 2. Оберіть 2–3 методи наукових досліджень з теми практичного заняття та продемонструйте їх використання на практиці. Під час демонстрації методу ви не повідомляєте його назву, це є завданням для присутніх в аудиторії.

Результати доповісти на практичному занятті.

Тема 3. Методи політологічних досліджень.

Практичне заняття №4. Семінар «Методи політологічних досліджень».

Питання для обговорення:

1. Техніка застосування методу експерименту у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
2. Особливості застосування методу аналізу документів.
3. Досвід застосування методики експертних оцінок у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
4. Івент-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій і процесів;
5. Метод фокус-груп, організування і проведення фокус-дискусії;
6. Контент-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
7. SWOT-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

8. Опитування та їх форми, анкетування і інтерв'ю як форми опитування у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
9. Статистичні методи політичних досліджень.
10. Спостереження у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
11. Експеримент у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
12. Математичне моделювання в політичних дослідженнях.
13. Особливості застосування моделювання у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
14. Особливості застосування математичного інструментарію у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

1. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми.
2. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до теми дискусії.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми.

Практичні завдання

Завдання 1. Складіть схему «Етапи когнітивного картування».

Завдання 2. Складіть схему «Етапи картодіаграми».

Завдання 3. Оберіть 2–3 методи наукових досліджень з теми практичного заняття та продемонструйте їх використання на практиці. Під час демонстрації методу ви не повідомляєте його назву, це є завданням для присутніх в аудиторії.

Результати доповісти на практичному занятті.

Змістовий модуль II. Технологія наукових досліджень**Тема 4. Організація та проведення політологічного дослідження.****Практичне заняття № 5. Семінар «Організація та проведення політологічного дослідження».*****Питання для обговорення:***

1. Назвіть та охарактеризуйте етапи проведення наукового дослідження.
2. Визначте вимоги до постановки проблеми дослідження та принципів її формулювання.
3. Визначте порядок вибору теми політологічного дослідження.
4. Поясніть вимоги та порядок складання плану наукової роботи.
5. Охарактеризуйте процедуру обґрунтування актуальності проблеми політологічного дослідження.
6. Назвіть та охарактеризуйте структурні компоненти наукового дослідження та загальні правила їх формулювання.
7. Опишіть процедуру збору та опрацювання інформації, підготовки підсумкових документів дослідження з розробкою висновків та пропозицій.
8. Поясніть процедуру та вимоги щодо створення програми наукового дослідження.

Завдання для самостійної роботи***I. Питання для самостійного опрацювання.***

1. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми.
2. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до теми дискусії.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми.***Практичні завдання***

Завдання 1. Подайте структурно-логічну схему основних елементів наукової роботи: актуальність дослідження, об'єкт і предмет, мета, завдання, методи на прикладі однієї із запропонованих вами тем.

Результати доповісти на практичному занятті.

Тема 5. Джерельно-інформаційне забезпечення політологічного дослідження.

Практичне заняття № 6. Семінар-практикум «Джерельно-інформаційне забезпечення політологічного дослідження».

Питання для обговорення:

1. Розкрийте сутність та роль інформації в наукових дослідженнях.
2. Охарактеризуйте властивості інформації (адекватність, релевантність, актуальність, правильність, точність).
3. Визначте та охарактеризуйте джерельну базу політологічних досліджень.
4. Поясніть порядок роботи з електронними ресурси (робота з онлайн-каталогами українських бібліотек; використання міжнародних онлайн-ресурсів; пошук інформації в Google, Google Scholar, Google Books тощо).
5. Вкажіть особливості наукометричної бази даних (Scopus, Web of Science та ін.).
6. Розкрийте особливості пошуку, обробки, фіксації та використання інформації.
7. Назвіть методи аналізу документів в політологічному дослідженні.
8. Визначте методи джерелознавчої критики.
9. Назвіть та охарактеризуйте критерії відбору і оцінки аналітичної інформації.
10. Дайте поняття «конфіденційна інформація» та визначте її роль в аналізі політики.
11. З'ясуйте роль дезінформації в аналізі політики.

Методика проведення заняття

1. Робота в малих групах.

Вирішення міні-кейсів, ситуаційних та практичних завдань на практичному занятті.

2. Робота в групі. Обмін ідеями:

- обговорюються можливі варіанти рішення проблеми;
- здійснюється вибір найкращого рішення.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

1. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми.
2. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до теми дискусії.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми.

Практичні завдання

Завдання 1. У формі таблиці наведіть джерела первинної та вторинної наукової інформації для забезпечення політологічного дослідження.

Завдання 2. У формі таблиці відобразіть конкретні джерела інформації у мережі Інтернет:

Ознаки джерел	Джерела
– пошукові системи	...
– спеціальні бази даних	...
– сайти-довідники, енциклопедії	...
– ресурси з нормативно-правовою інформацією	...
– офіційні сайти органів влади	...
– форуми, чати, блоги	...
– сайти інформаційних агентств	...

Результати доповісти на практичному занятті.

Тема 6. Засади академічної доброчесності у наукових дослідженнях.

Практичне заняття № 7. Дискусія «Засади академічної доброчесності у наукових дослідженнях».

Питання для обговорення:

1. Розкрийте сутність понять академічна доброчесність і академічна нечесність.

2. Проаналізуйте дефініції академічної доброчесності представлені законами України «Про освіту», «Про вищу освіту».

3. Визначте принципи дотримання академічної доброчесності.

4. Назвіть та охарактеризуйте види порушень академічної доброчесності.

5. Вкажіть порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності.

6. Охарактеризуйте політику доброчесності в Університеті Ушинського: кодекс честі, положення з питань доброчесності тощо.

7. Розкрийте сутність академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності та вкажіть її основні вид.

8. Дайте понятті академічного плагіату і вкажіть його види.

9. Назвіть заходи щодо запобігання академічного плагіату. Профілактика плагіату.

10. Назвіть сучасні системи перевірки академічних текстів на плагіат.

11. З'ясуйте, яку відповідальність несуть дослідники за плагіат.

Методика проведення дискусії:

1. Робота в групі. Обмін ідеями.

Дискусія щодо особливостей академічної доброчесності у наукових дослідженнях.

Методика проведення обговорювання:

Робота в групі.

– проводяться у формі обговорення визначених питань;

– всі відкрито висловлюють свої думки з описом, поясненнями та демонстрацією проблемної ситуації;

– обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;

– учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку;

– в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;

- конструювання перспективи вирішення проблемної ситуації, здійснення процесу зважування ідей та пропозицій з метою прийняття логічного рішення;
- підсумковий висновок оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

1. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми.
2. Ознайомитись з нормативно-правовою базою України та Університету Ушинського щодо боротьби з академічним плагіатом.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми.

Практичні завдання

Завдання 1. Проведіть експертизу наукового продукту за допомогою програмного забезпечення.

1. Ознайомтеся з доступним сервісом, що дозволяє виявити ознаки плагіату в тексті.
2. Зробіть аналітичний огляд функціональних можливостей сервісу.
3. Знайдіть наукову публікацію (тези, стаття тощо), що є у відкритому доступі, у відповідному форматі.
4. Здійсніть тестову перевірку обраного вами тексту.
5. Проаналізуйте результати технічної перевірки.
6. Зробіть висновок про рівень запозичень та їх вплив на унікальність тексту.

Результати доповісти на практичному занятті.

Тема 7. Оформлення результатів наукових досліджень.

Практичне заняття № 8. Семінар-практикум «Оформлення результатів наукових досліджень».

Питання для обговорення:

1. Розкрийте особливість стилю писемної наукової мови.
2. Визначте технологію роботи з науковим текстом.

3. Вкажіть правила наведення цитат і бібліографічних покликань у текстах наукових праць.

4. Назвіть вимоги до оформлення бібліографічного опису літератури в списку використаних джерел.

5. Назвіть основні види наукових публікацій, визначте їх функції та обсяг.

6. Поясніть методику підготовки та оформлення публікацій.

7. Вкажіть основні вимоги, які ставляться до написання тексту кваліфікаційної роботи магістра в Університеті Ушинського.

8. Охарактеризуйте загальний порядок оформлення кваліфікаційної роботи магістра в Університеті Ушинського .

9. Охарактеризуйте порядок формування окремих елементів кваліфікаційної роботи магістра в Університеті Ушинського.

10. Підготовка виступу для захисту роботи.

Методика проведення заняття

1. Робота в малих групах.

Вирішення міні-кейсів, ситуаційних та практичних завдань на практичному занятті.

2. Робота в групі. Обмін ідеями:

- обговорюються можливі варіанти рішення проблеми:

- здійснюється вибір найкращого рішення.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

1. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми.

2. Ознайомитись з нормативно-правовою базою України та Університету Ушинського щодо порядку написання, оформлення і захисту студентських наукових робіт.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми.

Практичні завдання

Завдання 1. У формі таблиці вкажіть основні параметри оформлення кваліфікаційної роботи магістра в Університеті Ушинського:

Формат паперу	...
Шрифт основного тексту	...
Міжрядкові друковані інтервали	...
Абзац	...
Відступ лівий	...
Відступ правий	...

Завдання 2. Використовуючи офіційні сайти українських бібліотек (онлайн-каталоги), електронну базу Cul Online; пошукові системи Google, Google Scholar, Google Books тощо для пошуку інформації за темою дослідження, оформіть бібліографічний опис джерел наукової роботи, що висвітлює проблематику політичної науки з дотриманням ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (15 джерел).

Результати доповісти на практичному занятті.

РОЗДІЛ 3.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ

Навчальним планом передбачено виконання кожним студентом індивідуального навчально-дослідного завдання.

Творча (евристична), наближена до наукового осмислення і узагальнення робота можлива лише як результат організації самостійного навчання з обов'язковою присутністю в ній цілепокладання та його досягнення за допомогою ефективних технологічних схем самоосвіти. Крім того, така робота повинна бути індивідуалізованою з врахуванням рівня творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності тощо.

Практична реалізація такого принципу навчання пов'язана із використанням в навчальному процесі індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і є необхідною умовою формування підсумкової оцінки з дисципліни.

Одним із найважливіших завдань вузівської підготовки є широке залучення студентів до наукових досліджень. Знання і уміння, необхідні для вироблення навиків навчально-дослідної роботи майбутні спеціалісти отримують впродовж всього періоду навчання.

Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання сприяє поглибленню і закріпленню теоретичних знань, отриманих студентами при прослуховуванні лекційного курсу та самостійному вивченню дисципліни, виробленню навичок написання і оформлення результатів наукових досліджень.

Індивідуальним навчально-дослідним завданням з навчальної дисципліни є створення програми політологічного дослідження.

Вимоги до індивідуального навчально-дослідного завдання

Для виконання індивідуального навчально-дослідного завдання та його презентації необхідно:

1) обрати та сформулювати тему дослідження, за якою буде розроблена програми політологічного дослідження;

2) розробити програми політологічного дослідження за наступною структурно-логічною схемою:

- *тема та її актуальність*
- *об'єкт і предмет дослідження*
- *мета дослідження*
- *завдання дослідження*
- *методи дослідження*
- *основні шляхи і форми впровадження в практику очікуваних результатів.*

3) використовуючи сервіси для створення презентації (Google Slides, Prezi, Power Point), підготувати презентацію програми політологічного дослідження.

РОЗДІЛ 4.
КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ
ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Питання до самоконтролю

1. Проаналізуйте історичні етапи розвитку науки.
2. Визначте передумови виникнення науки як наслідку суспільного розподілу праці.
3. Вкажіть яким чином співвідносяться знання і наука як спосіб пізнання світу.
4. Назвіть та проаналізуйте структурні елементи теорії пізнання?
5. Визначте основні правила висування та перевірки гіпотез.
6. Охарактеризуйте понятійно-категоріальний апарат наукового дослідження.
7. Охарактеризуйте структуру та теоретичну складову політичної науки.
8. Чому політика є об'єктом політичного пізнання?
9. Дайте поняття та розкрийте сутність методології як наукової категорії.
10. Визначте специфіку загальнонаукової і конкретнонаукової методологій.
11. Визначте місце методології в структурі політичної науки.
12. Розкрийте сутність та визначте особливості методології політологічного дослідження.
13. Назвіть методологічні засади політичної науки.
14. Охарактеризуйте методологічні підходи в політичній науці та їх еволюцію.
15. Визначте особливості біхевіоризму в політичній науці.
16. Дайте класифікацію та характеристики методів наукового дослідження.
17. Вкажіть, що відноситься до теоретичних методів наукових досліджень?
18. Вкажіть, що відноситься до емпіричних методів наукових досліджень?
19. Дайте визначення експерименту.
20. Охарактеризуйте якісні методи досліджень у політичній науці.

21. Охарактеризуйте кількісні методи досліджень у політичній науці.
22. Визначте основні закони та закономірності застосування загальнонаукової методології.
23. Які вимоги ставляться до проведення наукового дослідження.
24. Назвіть етапи проведення наукового дослідження.
25. Вкажіть особливості формулювання теми, проблеми, мети політологічного дослідження
26. Визначте порядок планування науково-дослідної роботи
27. Визначте характер співвідношення мети та завдання дослідження.
28. Чим обумовлено вибір методів дослідження.
29. Дайте поняття про наукову інформацію.
30. Назвіть джерела наукової інформації та порядок їх використання в науково-дослідницькій роботі.
31. Вкажіть особливості роботи з джерелами інформації.
32. Проаналізуйте джерела первинної та вторинної інформації.
33. Охарактеризуйте електронні засоби пошуку інформації.
34. Назвіть принципи підбору та опрацювання джерел наукової інформації, їх класифікації.
35. Визначте порядок обробки та групування інформації.
36. Вкажіть особливості оформлення результатів інформаційного пошуку та опрацювання першоджерел.
37. Дайте поняття інформаційно-аналітичних технологій.
38. Назвіть види порушень академічної доброчесності.
39. Назвіть основні нормативно-правові акти України, які регулюють питання академічної доброчесності.
40. Опишіть процедуру виявлення академічного плагіату.
41. Вкажіть методи боротьби з академічним плагіатом.
42. Визначте мету проведення експертизи наукових продуктів.
43. Охарактеризуйте мову і стиль магістерської роботи.
44. Назвіть основні вимоги до структури та змісту елементів кваліфікаційної

роботи магістра.

- 45.Визначте загальні вимоги до оформлення елементів кваліфікаційної роботи магістра.
- 46.Які правила оформлення додатків, ілюстрації та посилань у магістерському дослідженні ви знаєте?
- 47.Наведіть основні вимоги, що висуваються до оформлення списку використаних джерел.
- 48.Що таке попередня експертиза наукової роботи?

Питання для підготовки до заліку

1. Поняття, функції і значення науки.
2. Структура і класифікація науки.
3. Форми організації наукового знання: факт, положення, поняття, категорія, принцип, закон, теорія, ідея, гіпотеза, парадигма.
4. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки.
5. Класифікація наукових досліджень на основі відмінностей у предметах дослідження.
6. Політична наука як сфера наукових досліджень.
7. Структура та теоретична складова політичної науки.
8. Визначення, ознаки та функції методології наукових досліджень.
9. Рівні методології наукових досліджень.
- 10.Сутність та особливості методології політологічного дослідження.
- 11.Особливості методології в структурі політичної науки.
- 12.Особливості застосування системного підходу в політичних дослідженнях.
- 13.Еволюція структурно-функціонального підходу в політичній науці.
- 14.Специфіка застосування структурно-функціонального підходу в політичних дослідженнях.
- 15.Принципи та особливості застосування біхевіоралізму в політичній науці.

16. Специфіка застосування теорії раціонального вибору в політичних дослідженнях.
17. Становлення та розвиток інституціонального підходу в політичній науці.
18. Специфіка застосування неоінституціоналізму в політичних дослідженнях.
19. Діалектичний метод дослідження політичних об'єктів і процесів.
20. Застосування соціологічного інструментарію у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
21. Системний метод у дослідженнях політичних ситуацій і процесів та його еволюція.
22. Порівняльний метод у дослідженнях політичних ситуацій і процесів та його еволюція.
23. Історичний метод у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
24. Охарактеризуйте загальнотеоретичні методи дослідження політичних об'єктів і процесів.
25. Техніка застосування методу експерименту у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
26. Івент-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій і процесів;
27. Контент-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
28. SWOT-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
29. Опитування та їх форми, анкетування і інтерв'ю як форми опитування у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
30. Спостереження у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
31. Експеримент у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
32. Особливості застосування моделювання у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
33. Методи експертних оцінок в політичних дослідженнях.
34. Статистичні методи в політичних дослідженнях.
35. Етапи наукового дослідження.
36. Проблема дослідження та принципи її формулювання.

- 37.Порядок вибору теми наукового дослідження.
- 38.Категоріальний апарат наукового дослідження.
- 39.Структурні елементи наукового дослідження, їх характеристика.
- 40.Процедура створення програми наукового дослідження.
- 41.Роль інформації в проведенні наукових досліджень.
- 42.Джерельна база політологічних досліджень.
- 43.Джерела інформації та їх використання у науково-дослідницькій роботі.
- 44.Технологія пошуку інформації у процесі проведення наукового дослідження.
- 45.Легальність, достовірність та актуальність аналітичної інформації.
- 46.Правові аспекти академічної доброчесності в Україні. Політика доброчесності в Університеті Ушинського.
- 47.Основні види порушень академічної доброчесності. Академічна відповідальність за порушення академічної доброчесності та її основні види.
- 48.Поняття, ознаки та різновиди плагіату. Відповідальність за плагіат.
- 49.Мовні особливості наукового стилю.
- 50.Технологія роботи з науковим текстом.
- 51.Правила оформлення цитування та науково-теоретичних запозичень.
- 52.Основні види наукових праць і вимоги до них.
- 53.Вимоги до написання наукових статей. Опублікування наукової статті.
- 54.Наукові доповіді й тези наукових доповідей і повідомлень: основні вимоги.
- 55.Вимоги до структури кваліфікаційної роботи магістра в Університеті Ушинського.
- 56.Вимоги до змісту кваліфікаційної роботи магістра в Університеті Ушинського.
- 57.Загальний порядок оформлення кваліфікаційної роботи магістра в Університеті Ушинського.
- 58.Бібліографічний опис літератури. Вимоги його оформлення.

РОЗДІЛ 5. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань або здобувач відмовляється від відповіді, або відсутній.
	1 бал	Здобувач частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
	2 бали	Здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
	3 бали	Здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
	4 бали	Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
	5 балів	Здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

Самостійна робота здобувача	0 балів	Самостійна робота не виконана або не зарахована.
	1 бал	Відповідь дуже фрагментарна. Здобувач не має системних знань з дисципліни чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат майже не сформований. Самостійна робота виконана менше, ніж 20% загального обсягу завдань або (та) тільки розпочато розв'язання завдань. Виклад матеріалу не структурований.
	2 бали	Відповідь дуже фрагментарна. Здобувач має дуже поверхові знання з питання. Пояснює суть окремих понять. Виклад матеріалу не структурований, порушена послідовність та логіка викладу. Здобувач використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. Самостійна робота виконана у неповному обсязі, але правильно або у повному обсязі з суттєвими недоліками.
	3 бали	Відповідь неповна, фрагментарна. Здобувач не має системних знань з дисципліни чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат в цілому сформований, але здобувач оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Здобувач використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації.
	4 бали	Відповідь здобувача майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Здобувач вищої освіти володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, допущені окремі неточності. При відповіді на проблемні питання здобувач висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації.

	5 балів	Здобувач продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату та теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Здобувач вищої освіти володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою культурою мовлення.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (створення програми політологічного дослідження)		<i>Критерії оцінювання розробленої програми політологічного дослідження:</i> 1) вибір теми дослідження та її формулювання; 2) викладення проблемної ситуації, яка зумовлює необхідність проведення дослідження (чому проводиться), або інакше – обґрунтування актуальності дослідження; 3) визначення об'єкта і предмета дослідження; 4) визначення мети і основних завдань дослідження; 5) методика дослідження (методи збирання, обробки та аналізу даних); 6) основні шляхи і форми впровадження в практику очікуваних результатів.
	0 балів	Програма політологічного дослідження не розроблена.
	1-2 бали	Програма політологічного дослідження розроблена (правильно виконано не менше ніж 50% роботи), але не презентована студентом.
	3-4 бали	Програма політологічного дослідження розроблена та презентована студентом на задовільному рівні (правильно виконано 61% – 70% роботи).
	5-6 балів	Програма політологічного дослідження розроблена та презентована на середньому рівні (правильно виконано 71% – 80% роботи).
	7-8 балів	Програма політологічного дослідження розроблена та презентована на достатньому рівні (правильно виконано 81% – 90%).

	9-10 балів	Програма політологічного дослідження розроблена та презентована на високому рівні (правильно виконано 91% – 100% роботи).
Письмова робота	0 балів	Здобувач менше ніж на 30% завдань надав правильну відповідь.
	1-2 бали	Здобувач не менше ніж на 30% завдань надав правильну відповідь.
	3-4 бали	Здобувач не менше ніж на 50% завдань надав правильну відповідь.
	5-6 балів	Здобувач на 51% - 70% завдань надав правильну відповідь.
	7-8 балів	Здобувач на 71% - 90% завдань надав правильну відповідь.
	9-10 балів	Здобувач на 91% - 100% завдань надав правильну відповідь.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (заліку)

Для навчальної дисципліни «Методологія і методи політологічних досліджень» навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі заліку. Кількість балів, необхідних для заліку (не менше 60), студент отримує під час участі у практичних заняттях, виконання всіх видів самостійної роботи.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді відрізняються впевненістю, повнотою, логікою та аргументованістю. При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.
Добре (82-89 В)	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, методологією і методами політологічних досліджень в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, аргументовано висловлює свої думки, робить на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але припускається несуттєвих помилок; виявляє творчий

	підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді відрізняються впевненістю, повнотою. При виконанні практичних завдань, здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною.
Добре (74-81 C)	Здобувач добре володіє навчальним матеріалом, знає основні теоретичні положення щодо методології і методів політологічних досліджень, що відповідають програмі навчальної дисципліни, аналізує можливі практичні ситуації та вирішує їх, але припускається помилок які усуває за підтримки з боку викладача або однокурсників. Не завжди виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді відрізняються впевненістю, повнотою, але не логікою та аргументованістю. Помилки у відповідях не є системними, впевнено працює за алгоритмом.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач частково володіє навчальним матеріалом, передбаченим робочою програмою дисципліни. Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, котрі є визначальними і орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань. Здобувач розуміє практичні завдання, має пропозиції щодо напрямку їх вирішення. Самостійно вирішує завдання за зразком, допускає значну кількість неточностей, помилок, котрі усуває під керівництвом викладача, підтримки з боку однокурсників.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач опанував навчальний матеріал в мінімально допустимому обсязі, передбачений програмою навчальної дисципліни. Відповіді неточні або мало аргументовані, з порушенням послідовності викладання. При розкритті теоретичних положень припускається серйозних помилок, неточності у розумінні та інтерпретації основних закономірностей. Має практичні навички, достатні для виконання завдань на рівні мінімально допустимих вимог. При вирішенні завдань виконує роботу за зразком (практичним коментарем), але не розуміє достатньою мірою мету роботи, не вміє самостійно робити узагальнюючий висновок. Виконує завдання зі значною кількістю грубих помилок.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач недостатньо володіє навчальним матеріалом (менше, ніж половина обсягу навчального матеріалу), знання фрагментарні, під час відповіді припускається суттєвих помилок, не може викласти зміст основних положень, не вміє самостійно робити узагальнюючий висновок, необхідні практичні уміння роботи не сформовані, принципові помилки в ході виконання завдань, не може самостійно виконати роботу. Здобувач демонструє недостатній рівень сформованості знань і вмінь по деяких складових навчальної програми з дисципліни, що свідчить про необхідність їх доопрацювання та повторного складання контрольних заходів.

Незадовільно (0-34 F)	Здобувач не володіє навчальним матеріалом передбачений програмою навчальної дисципліни, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань, не усвідомлює мету вивчення дисципліни, відсутні практичні уміння та навички, не вміє орієнтуватися під час розв'язання практичних завдань, більшість навчальних завдань не виконано. Здобувач демонструє повну не сформованість знань і вмінь по всіх складових навчальної програми з дисципліни, що свідчить про необхідність повторного вивчення курсу.
-----------------------	--

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового контролю (залік)

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота)			ІНДЗ	Контрольн а робота	Сума
Теми	Бали	Разом	0–10	0–10	0–100
Тема 1	0–10	0–80			
Тема 2	0–10				
Тема 3	0–20				
Тема 4	0–10				
Тема 5	0–10				
Тема 6	0–10				
Тема 7	0–10				

Шкала оцінювання за всіма видами контролю (залік):

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	зараховано
82–89	B	зараховано
74–81	C	
64–73	D	зараховано
60–63	E	
35–59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16744/1/53%20NMP_OMND_Danilyan_2019.pdf
2. Неліпа Д. Системний аналіз в політології : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
3. Петренко І. І. Методи політичних досліджень : навч. посіб. Київ : Норма права, 2023. 220 с.
4. Самсонов В. В., Сільвестров А. М., Тачиніна О. М. Методологія наукових досліджень та приклади її використання : навч. посіб. Київ : НУХТ, 2022. 385 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/2e87cf56-8154-4565-9392-2e34b0f60356/content>
5. Требін М. П., Герасіна Л. М., Поліщук І. О., Сахань О. М. Політологія : підручник / за ред. М. П. Требіна. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2018. 462 с.

Допоміжна

1. Башкір О. Реалізація принципів академічної доброчесності в закладах вищої освіти України». *Освітологічний дискурс*. 2021. Вип. 2 (33), С. 77–90.
2. Бориченко К. В., Гудзь А. О., Панфілов О. Є. Методологія та організація наукових досліджень : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2022. 46 с.
3. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. 173 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/ede11e33-aec9-4700-a5ac-d7af81b3d534/content>

4. Вегеш І., Колодій М. Методологія політичної науки: етапи становлення. *Теоретико-методологічні підходи до вивчення суспільно-політичних інститутів та процесів*: колективна монографія / за заг. ред.: Юрія Остапця і Маріана Токаря; [авт. колект.: С. Асланов, І. Вегеш, М. Вегеш, та ін.]. Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2022. С. 7–26.
5. Громадська Н. Методологія політичного аналізу : методичні рекомендації. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 56 с.
6. Долженков О. О. Методологічні проблеми порівняльного аналізу політичних інститутів та процесів. *Політичне життя*. 2022. № 2. С. 70–77. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/12176>
7. Ладанюк А. П., Власенко Л. О., Кишенько В. Д. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2020. 352 с.
8. Медвідь В., Данько Ю., Коблянська І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях). Суми : СНАУ, 2020. 220 с.
9. Осадчий С. І., Тимошенко Г. С., Мірошніченко М. С., Сорока М. Ю. Методологія наукових досліджень : підручник. Кропивницький : ЛАНАУ, 2023. 108 с. URL: <https://dspace.sfa.org.ua/handle/123456789/2209>
10. Цюрупа М. В., Ясинська В. С. Основи сучасної політології. Київ : Кондор, 2018. 354 с.
11. Шляхтун П. П. Політологія. Історія та теорія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури. 2019. 472 с.
12. Шостак І. В. Анкетування: методичні рекомендації щодо організації та проведення соціологічного дослідження. Острог, 2021. 40 с.

Інформаційні ресурси

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Про освіту : Закон України від 05. 09. 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

2. Про вищу освіту : Закон України від 01. 07. 2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26. 11. 2015 р. № 848-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
4. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 18 с. (Національний стандарт України).URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>
5. Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : затверджено рішенням ученої ради університету від 26. 04. 2018 р. URL: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P101.pdf.
6. Положення про кваліфікаційні (бакалаврські/магістерські) роботи на здобуття першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти (нова редакція) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : схвалено рішенням ученої ради Університету Ушинського від 28. 04. 2022 р. URL: https://www.pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/org.osv.proc/OSP-002.pdf.
7. Етичний кодекс ученого України. URL: <https://www.nas.gov.ua/legaltexts/docpublic/p-090415-2-0.pdf>.
8. Кодекс честі учасників освітнього процесу Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : затверджено рішенням ученої ради університету від 26. 11. 2020 р. URL: https://www.pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/ZND001.pdf.
9. Програма перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень (StrikePlagiarism). URL: <https://strikeplagiarism.com/uk/>
10. Інструкція щодо процедури технічної перевірки на наявність тестових запозичень (академічного плагіату). URL: <https://pdpu.edu.ua/doc/universitet/yakist/instrukt.pdf>

11. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL :
<https://library.pdpu.edu.ua/>
12. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайт.
URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
13. Одеська національна наукова бібліотека : офіційний сайт. URL:
<http://odnb.odessa.ua>

Навчально-методичне видання

Гедікова Наталя Пилипівна

Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної і індивідуальної роботи з навчальної дисципліни «Методологія і методи політологічних досліджень» [для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія»].